

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 31/2004 rd

Statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet — Finansieringen av Natura 2000

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 29 september 2004 statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet — Finansieringen av Natura 2000 (E 87/2004 rd) till miljöutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljöråd Jussi Soramäki, miljöministeriet
- äldre budgetsekreterare Päivi Valkama, finansministeriet

- överinspektör Tiina Malm, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomichef för naturskyddet Markku Vickholm, Forststyrelsen
- intressechef Jaakko Ylitalo, Lapplands förbund
- utvecklingschef Hannu Huikuri, Norra Karelen förbund
- direktör Markku Tornberg, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- projektansvarig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf.

STATSRÅDETS UTREDNING

Meddelandet

Kommissionen framhåller i sitt meddelande att medlemsstaterna kan få medfinansiering för Natura 2000 från EU:s nuvarande finansieringsinstrument, främst Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EAFRD) och den regionala utvecklingsfonden och sammanhållningsfonden. Den föreslår att det finansiella instrument för miljön som ska inrättas i stället för instrumentet Life kan användas för kompletterande finansiering av vissa åtgärder i Naturaområden, som kommunikation, nätverkssamarbete och utbyte av bästa metoder. Enligt kommissio-

nen har medlemsstaterna redan utnyttjat medfinansiering av Natura 2000. Den nämner Europeiska regionala utvecklingsfonden ERUF, Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket EUGFJ, initiativen Interreg och Leader och finansieringsinstrumentet Life.

Naturanätets finansiella behov i en utvidgad gemenskap uppskattas till 6,1 miljarder euro per år. Kommissionen bedömer att hälften, eller omkring 3 miljarder euro, kan bestå av medfinansiering. Kommissionen har tidigare uppskattat att 1,8—2 miljarder euro kan styras över struktur- och sammanhållningsfonderna medan 1—

1,2 miljarder euro bygger på förordningen om utveckling av landsbygden. Det finansiella instrumentet för miljön förväntas inte spela någon viktigare roll i finansieringen av Naturanätet.

Kommissionen håller en integrerad lösning för bättre än en särskild fond, av tre orsaker. För det första kan man på så sätt säkerställa att förvaltningen av Natura 2000-områdena blir en del av den generella politiken för fysisk planering i EU. Tack vare en sådan komplementär inriktning, där Natura 2000-områdena ses som en del av ett större politiskt sammanhang, kommer nätet att kunna spela en viktig roll för att skydda Europas biologiska mångfald. För det andra kommer medlemsstaterna att kunna fastställa prioriteringar och utarbeta strategier och åtgärder som speglar deras nationella och regionala särdrag och för det tredje kan man undvika överlappning mellan gemenskapens olika finansieringsinstrument och de administrativa problem som uppkommer vid en sådan överlappning.

Politiken för landsbygdsutveckling kommer att inriktas på att förbättra miljön och landsbygden genom stöd till fysisk planering, inklusive medfinansiering av åtgärder för landsbygdsutveckling kopplade till Natura 2000-områden på jord- och skogsbruksmark. De åtgärder som behövs läggs fram i samband med översynen av förordningen om utveckling av landsbygden. Kommissionen föreslår att när förordningarna om strukturfonderna och sammanhållningsfonden ses över ska den nuvarande möjligheten att finansiera Natura bibehållas. Den anser att finansieringen av Natura 2000 måste integreras med gemenskapens andra berörda politikområden för att garantera en tillräcklig finansiering. Den slutgiltiga finansieringen beror på medlemsstaternas egna beslut, för varje medlemsstat avgör hur den vill tillgodose sina egna områdens

behov när de upprättar sina nationella och regionala program inom ramen för olika fonder.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen godkänner kommissionens huvudsakliga riktlinjer i meddelandet, dvs. att medlemsstaterna får inkludera åtgärder kopplade till Natura 2000-nätet speciellt i program enligt förordningen om utveckling av landsbygden (EAFRD) och program inom ramen för förordningarna om den regionala utvecklingsfonden och sammanhållningsfonden. Kommissionens förslag till integrerad lösning är bra, anser regeringen.

I artikel 8 i naturdirektivet föreskrivs att gemenskapen är skyldig att medfinansiera nätet. Det är aktuellt att ordna med finansieringen, för kommissionen har för avsikt att ännu i år fatta de sista regionala besluten om att inrätta Natura 2000-nätet.

I kommissionens meddelande nämns ett nytt finansiellt instrument för miljön som ska ersätta den nuvarande Life-förordningen. Det är svårt att göra en samlad bedömning av kommissionens förslag eftersom kommissionen ännu inte lagt något förslag till förordning.

Finlands Naturanät är mycket omfattande på grund av naturförhållandena, inte minst i relation till folkmängden och bni. Det är viktigt att säkerställa att det föreslagna nya finansiella instrumentet för miljön i större omfattning än vad förhandsinformationen om kommissionens förslag antyder kan användas för att täcka kostnaderna för Natura 2000-nätet, allt från inrättande till underhåll av det. Det kräver att resurser i betydligt större omfattning än vad kommissionen föreslår styrs till Natura 2000-nätet över det finansiella instrumentet för miljön.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Finlands Natura 2000-nät är på grund av här förekommande biotoper och arter mycket omfattande i absoluta arealtermer, omkring en hektar per invånare. Storleken betyder också höga kostnader.

Finlands Natura 2000-nät finansieras huvudsakligen med nationella medel. De samlade kostnaderna beräknas uppgå till ca 50 miljoner euro per år, under 2003—2013 till ca 532 miljoner euro. Den största kostnadsposten utgörs av markområden som förvärfvas för staten och ersättningar enligt naturskyddslagen till markägarna, totalt 217 miljoner euro. Bland andra betydande kostnader märks förvaltningskostnader, kostnader för vården av områden och områdets rekreationsanvändning och kostnader för uppföljning och forskning. Kostnaderna för vård, användning och uppföljning av områdena kommer att öka kraftigt i framtiden.

Under 1995—2004 har Finland fått totalt 33,4 miljoner euro i naturfinansiering över Life. Dessutom har vi fått en del finansiering från strukturfonderna och Life-miljöfonden. I relation till vårt finansiella bidrag har vi fått rätt mycket tillbaka.

Miljöutskottet ser det som ett mycket stort problem att kommissionen föreslår att medfinansieringen av Natura 2000-nätet ska tas från finansieringen av landsbygdsutveckling och regional utveckling. Med finansiering från fonden för landsbygdsutveckling kan man bara finansiera existerande jordbruksmarker och skogiga Naturaområden och finansieringen från den regionala utvecklingsfonden får bara användas för infrastruktur. De här finansieringsformerna har inte tänkts för att inrätta och upprätthålla Natura 2000-nät enligt åtagandena i naturdirektivet. Största delen av vårt Natura 2000-nät ligger i Lappland och östra Finland och därför måste de strukturpolitiska medlen av ekonomiska och sociala skäl huvudsakligen inriktas näringspolitiskt. Det finns inga beslut om nästa strukturfondsprogram och stöd.

Utskottet noterar att kommissionen som svar på sin förfrågan om medlemsstaternas synpunkter på huruvida finansieringen av Natura ska integreras i gemenskapens övriga politikområden eller om en särskild fond bör inrättas fick att en majoritet ställer sig bakom integrerad finansiering. Det är helt naturligt, för det lönar sig bättre för de medlemsstater att använda strukturfonderna som inte själva har betydande kostnader av nätet genomförs. En expertgrupp bestående av berörda parter har däremot ställt sig bakom en särskild fond för Natura 2000-nätet.

Utskottet anser att Natura 2000-nätet bör medfinansieras via en fond som inrättas enkom för ändamålet och att den integrerade modellen i princip inte bör godkännas. Finlands Naturanät är mycket omfattande och skiljer sig i hög grad från den typ av områden som finns i sydligare delar av Europa och därför har jordbruks- och landsbygdsstöd bara i liten omfattning kunnat användas för att förvalta nätet. Hos oss ingår det nämligen mycket få jordbruksområden och områden som över huvud taget omfattas av ekonomisk verksamhet i nätet. Lösningen är inte alls lämplig för våra förhållanden. Hela det föreslagna finansiella systemet är bristfälligt. Det är inte lönsamt för Finland att använda strukturfonderna för detta ändamål och det finansiella instrumentet för miljön är inte tillräckligt. Finansieringen över det nya instrumentet ser ut att bli helt obetydlig och än så länge vet man inte hur stor del av det som är tillgängligt för åtgärder som har med Natura 2000-nätet att göra.

Utskottet förutsätter att Finland som sitt primära mål har att styra medfinansiering till Natura 2000-nätet via ett särskilt finansiellt instrument. Alternativt bör adekvat finansiering styras över det finansiella instrumentet Life+ och en fast andel av instrumentet bindas upp för finansiering av nätet. Utskottet omfattar regeringens ståndpunkt att det nya finansiella instrumentet för miljön i större omfattning än vad kommissionen föreslår måste gå att använda till att täcka kostnaderna för nätet, allt ifrån inrättande till underhåll. Det understryker ytterligare att det mås-

te ses till att vi klarar av de nödvändiga nationella finansiella bidragen.

Utlåtande

Miljöutskottet anför

att regeringen bör beakta det som sägs i utlåtandet.

Helsingfors den 18 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiisanen /vänst
vordf. Heidi Hautala /gröna
Rakel Hiltunen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Antti Kaikkonen /cent
Inkeri Kerola /cent

Jouko Laxell /saml
Mikaela Nylander /sv
Heikki A. Ollila /saml
Säde Tahvanainen /sd
Pia Viitanen /sd
ers. Esko Ahonen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.